

Dia 1

Het is nu al de zesde week, dat we met de schepping bezig zijn.

Niet alleen preken maar ook, passend bij deze aandacht voor onze creator, aandacht voor allerlei creatieve gaven.

Gaven van muziek en poëzie. Want Genesis is heeft iets van een gedicht, een lofzang.

En bij de schepping van de mens, naar het beeld van God, daar hoort ook aandacht bij voor de grote gave van de taal, van communicatie, van spraak.

In de aanloop van deze preek laat ik een paar schilderijen zien, misschien herken je de hand van deze Groningse schilder.

En ik nodig je uit om het scheppingsverhaal te lezen als het vervaardigen van een prachtig schilderij, een meesterwerk..

Dia 2

Op de eerste dagen ontstaat het licht en dus ook kleur, ruimte, het hemelgewelf, vaste grond onder de voeten, het groene gras. Een landschap.

Dia 3

Er komen naast de vogels en vissen, ook de dieren op het land, in Genesis in drie categorieën ingedeeld: vee, kruipende dieren en wilde dieren, naar hun aard, allerlei soorten.

Prachtig. Maar wie is nu de schilder zelf? We kijken tot nu toe met de ogen van de schilder, de schepper om ons heen, naar een landschap, naar de dieren.

Dia 4

Maar hier is een zelfportret, nu mag je hemzelf in de ogen kijken. Deze schilder van het landschap en de dieren. Theo Onnes.

Dia 5

Tal van schilders hebben zich gewaagd aan zelfportretten. Ze kijken in de spiegel en zien zichzelf en geven een interpretatie van zichzelf aan de kijker. Zo mag je me zien. zo mag je me kennen.

Ik vind het een mooie gedachte om het scheppingsverhaal zo te lezen, als Gods schilderwerk. Een leeg en nog ongeordend doek groeit uit tot landschap. In vijf en halve dag wordt een compleet landschap geschilderd, gevuld met al die soorten, al die dieren, in de nieuwe vertaling is dat wat weggevallen, maar in de oude ken je dat nog wel: telkens wordt er gezegd het vee naar zijn aard, de kruipende dieren naar hun aard, de wilde dieren naar hun aard.

Maar dan halverwege de zesde dag houdt het verhaal even in, God houdt even in, in een zelfberaad, hij praat met zichzelf: laten we nu – let op, nu komt er iets speciaals!- laten we nu de mens maken, nee niet naar zijn aard, maar naar mijn aard, naar ons beeld, naar onze gelijkenis.

Dia 6

God houdt even in, hij kijkt in de spiegel en ziet zichzelf in de zoon en zegt: ja zo, laten we nu iets, nee niet iets, *iemand* heel speciaal maken: mens, naar ons beeld.

Zullen we zo eens nadenken over onszelf, als Gods zelfportret, zoons en dochters, sprekend de Vader.

Dia 7

hij kijkt zichzelf
diep in de ogen

en ziet zijn zoon
zo wil ik zijn

met passie

schildert hij

ik noem je
mensenmens
zoonlief van God

en zie
het is zeer goed

Dia 8

En, lijkt het? Kun je zien op wie het lijkt?
Dat vraag je ook als er een baby is geboren.

Dia 9

Tim en Lisette: op wie lijkt Floortje. Op wie Femke lijkt, is geen vraag: sprekend haar moeder.

Dia 10

En dat hebben jullie natuurlijk ook aan elkaar en anderen gevraagd, Roelof en Frouke. Op wie lijkt de kleine Esra? Lastig bij zo'n kleintje, maar Maurijn is sprekend haar vader.

Dia 11

Dat is het mooie als je kinderen krijgt, dat je er iets in herkent van je zelf of van je vrouw of man. Dat is echt een diepe vreugde: een kind van je samen, een kind met jouw genen, jouw vlees en bloed.

Dat geldt trouwens ook van geestelijke kinderen. Als je mensen bij de Here Jezus hebt gebracht, en hen in de Heer hebt grootgebracht, dat je dan iets van wat je zelf van God ontving in hen terug mag zien.

Die diepe vreugde, ken ik zelf ook als ik bij mijn kinderen de zelfde vriendelijkheid, dezelfde zorgzaamheid en toeschietelijkheid zie, nee, niet van mezelf, maar van mijn vrouw.

Ken je die vreugde: ze heeft echt iets van mij. Ik zie mezelf in hen, ik ben trots op ze.

Dia 12

En dan worden ze groter, je leert ze lopen, eerst aan je hand, heerlijk die handjes om je wijsvinger. Maar veel mooier is het natuurlijk als ze hun eerste pasjes los kunnen lopen. En als ze groter worden, en minder afhankelijk, als je zestien bent en je hebt je ouders nergens meer voor nodig, denk je, dan is dat soms wat pijnlijk voor een vader en vooral voor een moeder, maar het is ook mooi, want je wilt dat je kinderen eigen keuzes gaan maken, en dat ze zelfstandig worden, je bent apetrots als ze hun diploma halen of een baan krijgen, en dat maakt helemaal uit of het nu van het Alphacollege is of dat ze een plek vinden bij de NOVO, ze worden zelfredzaam. Daar gaat het om. Daar doe je voor. Loslaten en verantwoordelijkheid geven.

Dia 13

En ondertussen blijf je – tenminste dat hoop je, soms stagneert dat, pijnlijk genoeg- je hoopt in gesprek te blijven, te praten over het leven, en over de keuzes, en over het geluk en het verdriet. Want je houdt van elkaar en daarom praat je met elkaar en deel je je leven met elkaar.

Dia 14

En nou heb ik het over ons en onze kinderen, over onszelf en onze ouders, maar eigenlijk kun je datzelfde ook zeggen over God en ons. Want dat is het dat we naar Gods beeld zijn gemaakt: God ziet ons als zijn kinderen.

Dat wil Genesis ons duidelijk maken: als God naar ons kijkt, dan geniet hij ervan dat hij iets van zichzelf in ons terug ziet. Daar is het om begonnen. Naar zijn beeld en gelijkenis. Hij geniet ervan: dat is nou mijn zoon, in wie ik een welbehagen heb, zo klinkt het bij de Jordaan als Jezus zich laat dopen, als start van zijn passie, zijn lijden voor ons. Zo klinkt het als hier iemand wordt gedoopt: Esra, zoonlief van mij, zie je wel? Floortje, mijn dochterlief.

Wat geniet God ervan als wij elkaar liefde geven, zoals we dat van Hem hebben afgekeken. Wat geeft het hem een diepe vreugde als mensen sociale wezens zijn, en om elkaar geven zoals Vader Zoon en Geest. Als ze ontdekken dat God van hen houdt, en als ze zelf van de weeromstuit van deze God gaan houden.

Dia 15

En dan begint er een proces van opvoeden, ook van Gods kant, van loslaten en verantwoordelijkheid geven. Dat is typisch iets van beeld van God zijn: luister maar: naar ons beeld, zij moeten heerschappij voeren over de hele aarde.

Over loslaten gesproken en delegeren.

Zie je hoe ruimhartig de schepper kan delegeren, zonder angstvallig zelf alles onder controle te willen houden. “Beste mensen, kijk een hele aarde, voor jullie, maak er iets moois van. Zorg er voor. Steek je handen uit de mouwen en laat het niet versludderen, maar bouw het uit.”

Zie je hoe heel je leven daar mee te maken heeft? Niet alleen het zingen van een lied in de kerk, maar ook als je morgen in de winkel staat en klanten helpt, als je je tentamen doet en als je stofzuigt: zo mag je beeld van God zijn, goed met jezelf en de mensen om je heen omgaan, deze maatschappij in stand houden en er iets moois van maken. Cultuuropdracht, of rentmeesterschap. Hier is het begonnen. God doet het niet allemaal in zijn eentje, hij legt het in onze handen: Gods beeld, Schepper en Co.

Dia 16

En ondertussen blijft hij van zijn kant over alles communiceren met ons. Hij houdt contact, hij geeft zijn Heilige Geest, hij wijst ons de weg, hij geeft advies, hij geeft opdrachten, hij bemoedigt ons, en hij geniet ervan als wij bij hem aankomen met onze vragen, met onze vreugde, als we vertellen hoe blij we zijn met Hem maar ook hoe blij we zijn met deze wereld, met ons werk, en ons nieuwe huis.

Dat van die communicatie met ons, dat merk je aan dit detail in Genesis: als het om de mensen gaat staat er in vers 28: God zegende ze en zei *tegen hen*, hoor je: hij roept die zegen en die opdracht niet over ons af, zoals hij dat bij de dieren deed, nee, hij zegt het tegen ons, hij richt het woord tot ons. En vers 29: als hij het voedsel toe gaat delen: hij spreekt de mensen aan met jullie: ik geef jullie alle fruit te eten, maar over de dieren zegt hij: ik geef hun het gras. God communiceert met ons en wij mogen het andersom met Hem doen in ons gebed en ons lied en in onze gedachten.

Zie je hoe positief de bijbel is over ons mensen: we zijn niet alleen maar schepsel, maar we zijn z'n dochters, zijn zoons. Zijn beeld.

Dia 17

Even nog over die merkwaardige uitdrukking in vers 26 dat God bij zichzelf beraadt voor hij ons mensen maakt: "Laten wij mensen maken."

Het heeft de aandacht altijd al getrokken dat het hier in het meervoud staat: Wij, niet ik.

Spreekt God hier de engelen aan?

Is dit een manier van met jezelf in gesprek zijn?

Schemert hier de Drievuldigheid van God al door?

Ik vermoed dat er een link ligt met hoe wij als mensen, nader als man en vrouw, met elkaar in gesprek zijn.

Laat ik dat even uitleggen.

Dia 18

Het trof mij in Genesis 5 bij het eerste geslachtsregister dat ik daar dit las:

"Toen God Adam schiep, de mens, maakte hij hem zo dat hij leek op God. Mannelijk en vrouwelijk schiep hij de mensen. Hij zegende hen en noemde hen mens toen zij werden geschapen. Toen Adam 130 jaar was, verwekte hij een zoon die op hem leek, die zijn evenbeeld was. Hij noemde hem Set."

Als wij kinderen verwekken, is dat ook weer naar ons beeld en onze gelijkenis.

Ja, en anders dan de dieren, is bij ons het verwekken van nageslacht niet alleen maar een kwestie van blinde lust. Dieren springen erop als ze bronstig zijn.

Bij mensen is dat anders (meestal) . Man en vrouw kijken elkaar aan bij het bedrijven van de liefde, zij praten met elkaar. Nee, we zeggen niet: "laten we een kindje maken, naar ons beeld en onze gelijkenis", want maken en scheppen is iets van God. Maar het zit er wel tegen aan.

Dat we er over praten, dat het ons niet overkomt, maar dat we het willen, dat jullie deze kleintjes in onderlinge liefde en overleg verwekt en ontvangen hebben, dat is iets waarin we op God lijken. Laten we mensen maken naar ons beeld.

En zo zijn je kinderen ook iets heel speciaals, gewenst, met liefde ontvangen.

Dia 19

De zesde dag: de mens als Gods zelfportret.

God wil zichzelf uitdrukken in jou.

En dat betekent als jij in de spiegel kijkt, dan mag je meer zien dan wat je met je ogen ziet.

Jij ziet misschien een lelijk kind, een krenge, veel te dik of veel te mager, veel te dit en veel te dat.

Maar zie je niet wat God in jou ziet? God ziet veel meer in jou: zijn eigen beeld.

Zie je dat dit een hechte fundering is van de universele rechten van de mens?

Zie je hoe geweldig je dit kan helpen om een positief beeld van je zelf te ontwikkelen? Dat is voor een christen niet gebaseerd op positief denken maar op het feit dat je naar Gods beeld bedoeld bent.

Dia 20

Als je in de spiegel kijkt hoor je deze haiku:

De spiegel zegt me

Zo mag je gezien worden

Dochterlief van God

We zijn als mens meer dan een veredeld dier.

We zijn meer dan wat de mensen van ons vinden.

We zijn meer dan alleen ons DNA.

Dia 21

Helpt je dat niet om met zelfvertrouwen de handen uit de mouwen te steken? En je verantwoordelijkheid te nemen in de kerk, en in de buurt en in je gezin, en in de samenleving?

Beeld van God. Je zou kunnen zeggen dat Genesis gaat over Schepper en Co.

Schepper en compagnon. Medewerkers van God.

Vader en zoon.

Breng de aarde onder je heerschappij.

Zie je wat God ons wel niet allemaal heeft toevertrouwd en heeft gedelegeerd?

Dia 22

Met alle risico's van dien.

Ja, dat weten we ook. Steeds beter.

Want wat kwam ervan terecht?

Wat komt ervan terecht?

Bij mij.

Bij de mensheid.

Vanmiddag gaat Rinze IJbema daar verder op door als het gaat om ons milieu en de zinloosheid van zoveel ellende in de wereld.

Dia 23

Nu even een stap verder dan Genesis 1.

Naar het Nieuwe Testament: juist omdat het zo uit de hand liep met onze planeet, met ons mensen, juist daarom komt God met een nieuwe inzet. Christus, lees mee in Kolossenzen 1.

Over Schepper en Co, over Vader en zoon gesproken.

Hier zie je eindelijk iemand die niet alleen als zelfportret van God bedoeld is zoals wij allen maar bij wie het ook pas echt helemaal uit de verf komt.

“Beeld van God de onzichtbare is Hij.

In Hem is alles geschapen.

Alles bestaat in Hem.

Eerstgeborene is hij van de doden
om in alles de eerste te zijn” (Kol 1)

Jezus komt niet pas kijken (zegt de bijbel hier) toen hij werd geboren uit Maria.

Hij was er al bij in de schepping.

In hem is alles geschapen. Hij is de Compagnon van de Schepper.

Van den beginne.

Een diepe gedachte, een onpeilbare werkelijkheid.

In de drie-eenheid is een goddelijke zelfexpressie en een onderlinge communicatie, een beraad, een plan.

De Vader drukt zich uit in de Zoon, door de Geest.

Toen God zich bezon, laten we mensen maken, naar ons beeld: toen hij in de spiegel keek, toen zag hij de zoon. En in de zoon ziet hij de mens, ziet hij ons, toen al en nu helemaal, nu zijn eigen zoon de schade kwam opruimen, de kloof kwam dichten, nu hij de dood onderging met ons en onze wereld, nu hij voor ons de dood overwon, en nu hij echt in alles de eerste is geworden: de eerste in de schepping, Gods beeld, maar ook in de herschepping, in Gods herstelplan: de eerstgeborene uit de doden.

Dia 24

En dopen betekent dat je met dit oeroude en oorspronkelijke zelfportret verbonden wordt, dat God hem over jouw leven legt, en langzaam overtrekt en met carbonpapier doordrukt op jouw leven.

Als je gedoopt bent kun je tegen elkaar zeggen:

Laten we elkaar weer liefhebben, *en niet meer bedriegen, nu we de oude mens en zijn leefwijze afgelegd hebben en de nieuwe mens hebben aangetrokken*, die steeds vernieuwd wordt naar het beeld van zijn schepper. (Kol 3)

Dia 25

Zie je dat er daarom altijd hoop is.

Hoop voor je zelf en voor een hopeloze wereld!

Je zelfbeeld dat soms zo is beschadigd, dof geworden, kapot gegaan, je mag het laten restaureren door het lezen van het verhaal van de schepping van de mens naar Gods beeld, door de doop naar het beeld van de Zoon.

Ja, je bent Gods zelfportret.
Het begint echt ergens op te lijken.

God keek zichzelf
diep in de ogen

en zag zijn zoon
zo wil hij zijn

met passie
schildert hij

hij noemt je
mensenmens
zoonlief van God

en zie
het is zeer goed

amen.